

Hiến pháp và pháp luật: Sự nhập nhằng bên trọng bên khinh

Cát Linh

Quốc hội Việt Nam vào ngày 18 tháng 11 vừa qua đã thông qua Luật Tín ngưỡng tôn giáo. Đồng thời, các dự luật như Lập hội, Biểu tình và Sửa đổi Bổ sung Bộ luật Hình sự sẽ được bàn thảo ở kỳ họp thứ ba. Vấn đề này dưới góc nhìn của các cá nhân và đại diện của các tổ chức xã hội dân sự như thế nào?

Vào ngày 20 tháng 10, Hội đồng Liên tôn Việt Nam, gồm đại diện các đạo Cao Đài, Công giáo, Phật giáo, Phật giáo Hòa Hảo, và Tin Lành, cũng từng đưa ra kháng thư do 27 vị chức sắc ký tên bác bỏ Dự luật Tín ngưỡng tôn giáo, và nêu ra một số chỉ trích về điều khoản của Dự luật Tín ngưỡng tôn giáo mang nặng tính kiểm soát quyền tự do tôn giáo và chỉ chú trọng quản lý nhà nước.

Vào thời điểm đó, hoà thượng Thích Không Tánh, thuộc giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống Nhất cũng ký vào kháng thư, tuy nhiên ngài tỏ ra không mấy hy vọng ý kiến sẽ được cơ quan chức năng lắng nghe:

“Với tấm lòng, hoài bão chúng ta cũng lên tiếng nhằm mục đích đánh động dư luận có thêm một số nhận thức, còn sự thực không hy vọng gì nhà nước này để tâm tới”.

Sự lo lắng của Hoà thượng Thích Không Tánh đã trở thành sự thật khi ngày 18 tháng 11 vừa qua, Luật tín ngưỡng và tôn giáo đã được Quốc hội thông qua do có số phiếu đồng thuận cao, 117 vị đại biểu quốc hội bỏ phiếu tán thành.

Linh mục Anton Đặng Hữu Nam, từ giáo xứ Phú Yên, huyện Quỳnh Lưu, tỉnh Nghệ An cho chúng tôi biết đây là một luật “rất khô cứng” vì đa số những người đưa ra và thông qua Luật tín ngưỡng và tôn giáo là những người theo chủ thuyết vô thần.

Báo mạng Dân Trí vào ngày 18 tháng 11 trích dẫn nội dung Luật Tín ngưỡng tôn giáo vừa được Quốc hội thông qua rằng mọi người có quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, theo hoặc không theo một tôn giáo nào. Mỗi người có quyền bày tỏ niềm tin tín ngưỡng, tôn giáo; thực hành lễ nghi tín ngưỡng, tôn giáo; tham gia lễ hội; học tập và thực hành giáo lý, giáo luật tôn giáo.

Tuy nhiên, theo Linh mục Đặng Hữu Nam, Luật Tín ngưỡng tôn giáo không phải tạo điều kiện cho những người có niềm tin tôn giáo thực thi quyền của mình, vì quyền tôn giáo là “quyền” chứ không phải “ơn huệ xin cho”.

Cũng trong ngày 18 tháng 11, báo Kinh tế online cho biết có 443/460 đại biểu đồng ý chưa thông qua Luật về Hội. Lý do các đại biểu đưa ra là nhiều nội dung trong dự thảo luật chưa phù hợp với thực tiễn của hoạt động hội trong những năm qua, có những quy định còn hạn chế so với pháp luật hiện hành, nặng về yêu cầu quản lý nhà nước.

Và cũng trên 90% đại biểu đồng ý hoãn việc thông qua dự án Luật sửa đổi bổ sung một số điều của Bộ luật Hình sự Việt Nam.

Nhằm lên tiếng phản đối Luật về Hội, một tổ chức có tên “Nhóm làm việc vì sự tham gia của người dân” đã thành lập hẳn một trang mạng có tên “Hoãn thông qua Luật về Hội”. Trong đó ghi rõ nếu Luật về Hội được thông qua thì những Hội đồng hương, Hội cựu sinh viên, Hội những người khuyết tật, Hội những người yêu môi trường... có thể trở thành bất hợp pháp, bị ngăn cản hoạt động nếu không được nhà nước cấp phép.

Giáo sư Chu Hào, nguyên thứ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ, từ Hà Nội cho chúng tôi biết nhận định của ông về ảnh hưởng của việc hoãn thi thành Luật về Hội sẽ là một trở ngại đối với các tổ chức xã hội dân sự ở Việt Nam hiện tại:

“Nó là cái điều mà những nhà cầm quyền thấy rằng bây giờ ra cái luật đó thì chưa thật là có lợi cho việc quản lý, quản trị nhà nước. Cho nên có lợi là có lợi cho nhà cầm quyền, chứ không thật đáp ứng nhu cầu của các xã hội dân sự”.

Quyền tự do lên tiếng, quyền biểu tình, quyền lập hội, quyền tự do tôn giáo... là những vấn đề cơ bản đã được ghi rõ trong Hiến pháp, là pháp luật cao nhất của Nhà nước Việt Nam.

Một ví dụ cụ thể là tại Điều 24, Chương II, Hiến pháp 2013 quy định: “Mọi người có quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, theo hoặc không theo một tôn giáo nào. Các tôn giáo bình đẳng trước pháp luật. Nhà nước tôn trọng và bảo hộ quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo. Không ai được xâm phạm tự do tín ngưỡng, tôn giáo hoặc lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để vi phạm pháp luật”.

Tuy nhiên, bên dưới Hiến pháp đó còn có Luật, Nghị định, Pháp lệnh, những văn bản vi phạm pháp luật... là những văn bản thấp hơn Hiến pháp. Linh mục Đặng Hữu Nam đưa ra chất vấn về mục đích sử dụng những văn bản có giá trị thấp hơn này trong hệ thống hành pháp:

“Đó là tìm mọi cách để hạn chế, cũng như khống chế tôn giáo cũng như các tổ chức xã hội. Ngày hôm nay, nhà cầm quyền không cho phép tổ chức, thành lập hội nhóm mặc dù Hiến pháp quy định con người được quyền như thế. Điều đó để nói rằng ở Việt Nam chúng tôi Hiến pháp, pháp luật có được coi trọng hay không?”

Như Giáo sư Chu Hào đã có bày tỏ, ông cho rằng những chủ trương hoãn lại là chưa thật sự đáp ứng nguyện vọng của nhân dân.

Qua bày tỏ của những cá nhân ở các vai trò khác nhau, có thể nhận thấy rằng những luật được thông qua và những luật được hoãn lại đều nhằm vào mục đích vì quyền lợi của nhà cầm quyền. Còn các tổ chức xã hội dân sự, những người dân thì phải đặt câu hỏi giữa Hiến pháp và pháp luật, cái nào có giá trị thực sự?

Ng:DLSN